

Utlåtande 2013:55 RIV (Dnr 322-564/2012)

Byggnation och upprustning av Nälstaskolan i Vällingby
Motion (2012:16) av Jan Valeskog och Kaj Nordquist (båda S)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2012:16) av Jan Valeskog och Kaj Nordquist (båda S) om
”Byggnation och upprustning av Nälstaskolan i Vällingby” anses besvarad
med vad som anförs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Jan Valeskog och Kaj Nordquist (båda S) har i en motion (2012:16) föreslagit byggnation och upprustning av Nälstaskolan i Vällingby. Antalet barn i grundskolan kommer generellt att öka de närmaste åren. Nälstaskolan tillhör enligt motionärerna en av många skolor som har både eftersatt underhåll och ett stort behov av nybyggnation.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret anser att det är ofrånkomligt att äldre lokaler kan behöva upprustas och anpassas för att motsvara dagens krav.

Utbildningsnämnden anser att Nälstaskolan är i behov av upprustning och uppbyggnad. Utbildningsnämnden fattade i december 2012 ett inriktningsbeslut om upprustning och tillbyggnad av Nälstaskolan.

Stockholms Stadshus AB anser att upprustning och nyproduktion i och vid Nälstaskolan är ett beslut som måste hänskjutas till berörda beslutsföra, främst utbildningsnämnden och kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Mina synpunkter

Stockholm växer kraftigt och det pågår en lång rad olika skolbyggnadsprojekt runt om i staden. Samtidigt eftersträvar staden självklart god skolmiljö vilket bland annat förutsätter ändamålsenliga och attraktiva lokaler. Det är ofrånkomligt att äldre lokaler kan behöva upprustas och anpassas för att motsvara dagens krav.

Nälstaskolan är i behov av upprustning och ett inriktningsbeslut är taget i utbildningsnämnden. Nälstaskolan som idag organiseras med tre paralleller F-6 kommer att utöka organisationen med en parallell och elevkapaciteten ökar från 570 till 765.

Skolenheten Nälstaskolan består idag av en sammanhängande huvudbyggnad som delas upp i fem delar (hus A-E), en skolmåltidsbyggnad, en idrottsbyggnad, tre paviljonger, en före detta vaktmästarbostad, samt en före detta barnstuga vilken ligger utanför skoltomten.

Cirka en tredjedel av skolan består av tillfälliga paviljonger och paviljongliknande byggnader. Dessa måste avvecklas och nya lokaler anordnas. Även idrottsbyggnaden är i dåligt skick och måste ersättas. Även den före detta förskolan och vaktmästarbostaden föreslås avvecklas för skolbruk.

Det är viktigt att alla elever i Stockholm har en god skolmiljö. Ombyggnationen av Nälstaskolan tar även hänsyn till funktionsnedsattas situation vilket är viktigt.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2012:16) av Jan Valeskog (S) om ”Införande av legitimation för all personal med eget ansvar för barn på skolorna, även fritidspedagogerna”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård och Roger Mogert (båda S) enligt följande.

Det är glädjande att skolan nu efter att socialdemokraterna agerat för skolans renovering, äntligen har prioriterats av utbildningsförvaltningen. Den populära skolan är i uppseendeväckande dåligt skick och det är anmärkningsvärt att processen har tagit så lång tid. Skall Stockholms skolor stå sig väl i konkurrensen med enskilt drivna skolor måste dom kvalitetsmässigt också prioriteras vad gäller den fysiska miljön. Detta har i praktiken inte varit en prioriterad fråga hos den borgerliga kommunledningen. Den kraftiga elevökning vi kan se åren framöver kräver att Stockholms stad på ett helt annat sätt än hittills prioriterar både nybyggnation och ombyggnation av skolor.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:16) av Jan Valeskog och Kaj Nordquist (båda S) om ”Byggnation och upprustning av Nälstaskolan i Vällingby” anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den 17 april 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Lotta Edholm

Ulrika Gunnarsson

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Tomas Rudin och Emilia Bjuggren (alla S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Det är mycket bra att Nälstaskolan äntligen rustas upp för att eleverna ska kunna få en bra skolmiljö och att skolan byggs ut för att ta emot elever. Att så mycket som en tredjedel av skolan består av tillfälliga paviljonger samtidigt som elevantalet bedömts tämligen stabilt och en större ökning förutspås i närområdet borde rimligen ha lett till beslut långt tidigare.

Vad som orsakat senfärdigheten framgår inte av ärendet, bara att initiativ har tagits under åren för att ersätta paviljongerna utan resultat. Vi frågar oss om majoriteten inte prioriterat upprustningen på grund av den riskbedömning som utbildningsförvaltningen redovisar i ärendet, dvs. ”numera finns alltid risken att en friskola etableras i närområdet och drar till sig elever så att man inte får det förväntade elevantalet när man utökar en skolas kapacitet.”

Riskbedömningen pekar på det orimliga i att kommunerna har så litet inflytande över etableringen av fristående skolor. Om konsekvenserna blir att nödvändiga utbyggnader och renoveringar av kommunala skolor förhalas drabbas elever och skolpersonal hårt. Kommunens möjlighet att ta sitt skolpliktsansvar kringskärs och följden kan bli brist på permanenta skolor, som måste kompenseras med nya paviljonglösningar.

ÄRENDET

Jan Valeskog och Kaj Nordquist (båda S) har i en motion föreslagit byggnation och upprustning av Nälstaskolan i Vällingby. Antalet barn i grundskolan kommer generellt att öka de närmaste åren. Nälstaskolan tillhör enligt motionärerna en av många skolor som har både eftersatt underhåll och ett stort behov av nybyggnation. I motionen redovisas brister i Nälstaskolan. Bland annat lyfts Nälstaskolans ventilation samt inomhusmiljö fram som angelägna att åtgärda. Motionärerna framhåller att bristerna är särskilt akuta i skolans paviljonger.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden och Stockholms stadshus AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Staden eftersträvar en god skolmiljö vilket bland annat förutsätter ändamålsenliga och attraktiva lokaler. Det är ofrånkomligt att äldre lokaler kan behöva upprustas och anpassas för att motsvara dagens krav. Utöver rena verksamhetsanpassningar av stadens skolor föreligger ofta ett behov av periodiskt underhåll som är fastighetsägarens ansvar. Det är därför väsentligt att utbildningsnämndens planering sker i nära samverkan med Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, så att olika åtgärder kan samordnas på bästa sätt. Stadsledningskontoret har tillsammans med koncernledningen, utbildningsnämnden och SISAB utarbetat ett förslag till reviderat ramavtal, som förväntas träda i kraft 1 januari 2013. I detta förslag övertar SISAB en större del av underhållsansvaret, vilket möjliggör att SISAB kan genomföra vissa underhållsåtgärder i Nälstaskolan, som idag kräver beställning från utbildningsnämnden.

Staden står inför en stor utbyggnad av skolkapacitet på grund av en kraftig elevantalsökning de kommande åren. För att säkra tillgången på lokaler har ett särskilt projekt "Skolplanering för ett växande Stockholm" bedrivits. En förutsättning för att klara utbyggnaden är att staden i tid gör rätt prioriteringar av olika åtgärder. Utbildningsnämnden svarar för planeringen.

Stadsledningskontoret har inhämtat kompletterande information som visar att utbildningsnämnden har tagit fram ett ombyggnadsförslag för Nälstaskolan.

Inriktningsbeslut planeras att föreläggas utbildningsnämnden i samband med verksamhetsplan 2013. Enligt förslaget utökas den tekniska kapaciteten från dagens 570 elever till 760. Antalet F-6 paralleller ökar samtidigt från tre till fyra.

Nälstaskolan består idag av en sammanhängande huvudbyggnad, en skolmåltidsbyggnad, en idrottsbyggnad, tre paviljonger, en före detta vaktmästarbostad, samt en före detta barnstuga vilken ligger utanför skoltomten. Enligt utbildningsförvaltningens förslag kommer befintlig paviljongkapacitet liksom idrottsbyggnaden att avvecklas och nya lokaler anordnas. Det totala areatillskottet blir netto cirka 1 850 kvadratmeter. Skolan kommer generellt att tillgänglighetsanpassas. Enligt förslaget kommer ombyggnationen att ta cirka två år med sannolik start höstterminen 2014 och färdigställande tidigast höstterminen 2016.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att motion (2012:16) av Jan Valeskog och Kaj Nordquist (båda S) om byggnation och upprustning av Nälstaskolan i Vällingby anses besvarad med hänvisning till vad som anförts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 december 2012 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar.

Reservation anfördes av Jan Valeskog m fl (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Per Olsson m fl (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Edith Ringmar (V), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 december 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Snabbfakta			
<u>Elevantal</u>	<u>Läsåret 2012/13</u>	<u>Nuvarande elevantalskapacitet</u>	<u>Framtida elevantalskapacitet *</u>
Grundskola F-3:	343		400
4-6:	189		360
Grundskolor:	2		5
Totalt antal elever:	534	570	765
Lokaler och ekonomi			
<u>Läsåret 2012/13</u>			<u>Efter ombyggnad</u>
Bedömd hyreshöjande projekt-kostnad (mnkr):			175
Skolans totalyta (m ² BRA):	6 074		ca. 7 900
Årshyra (mnkr):	6,2		ca. 17,9
Hyra/m ² (kr)	1 015		ca. 2 260
M ² /elev:	11,4		ca. 10,3
Hyra/elev (kr):	11 543		ca. 23 350
Nyttjandegrad (%):	94		100

Skolenheten Nälstaskolan består idag av en sammanhängande huvudbyggnad som delas upp i fem delar (hus A-E), en skolmåltidsbyggnad, en idrottsbyggnad, tre paviljonger, en före detta vaktmästarbostad, samt en före detta barnstuga vilken ligger utanför skoltomten.

Cirka en tredjedel av skolan består av tillfälliga paviljonger och paviljongliknande byggnader. Dessa måste avvecklas och nya lokaler anordnas. Även idrottsbyggnaden är i dåligt skick och måste ersättas. Även den före detta förskolan och vaktmästarbostaden föreslås avvecklas för skolbruk.

Elevantalsprognosen för Nälstaskolan är under prognosperioden fram till 2020 stabil med en marginell minskning. För närliggande skolor i Bromma och Vällingby (Beckombergaskolan, Grimstaskolan, Vinstaskolan och Vällingbyskolan) ökar dock elevantalet under prognosperioden med mer än 750 elever. En tillbyggnad av Nälstaskolan skulle kunna avhjälpa elevantalsökningen och då för framförallt den relativt näraliggande Vällingbyskolan, där det prognostiserade elevantalet fram till 2020 förväntas öka med cirka 280 elever. Kapacitetshöjande åtgärder planeras också vid Beckombergaskolan.

Om- och tillbyggnadsförslag

Nälstaskolan som idag organiseras med tre paralleller F-6 föreslås utöka organisationen med en parallell och antalet elever ökar till cirka 760.

En volymstudie har leverats av SISAB. I enlighet med den föreslås en ny byggnad

för F-3 med integrerade fritidshem uppföras på skoltomten och om möjligt anslutas till nuvarande huvudbyggnad. Till det nya huset flyttas också expedition och vaktmästeri. Inför förslag till genomförandebeslut får utredas om även skolhälsovården behöver flyttas dit.

Ombyggnader kommer att krävas inom huvudbyggnaden för att bland annat få funktionella grupprum och lokaler för bild- respektive musikundervisning. Det är möjligt att ytterligare brister vad gäller kompletterande lokaler upptäcks under den fortsatta utredningen.

Matsalen behöver byggas ut för det nya elevantalet. Köket är tillagningskök och har kapacitet för ett ökat elevantal.

En ny idrottsbyggnad föreslås anläggas där idrottshuset står idag. Det blir en grundskolehall om två idrottssalar åtskilda med vikvägg. Salarna förses med dubbla uppsättningar omklädningsrum, det vill säga totalt 8 omklädningsrum.

De nya byggnaderna tillgängliggörs enligt dagens norm och matsalen, som är en publik lokal, tillgängliggörs i enlighet med nivå 2. Kvarvarande befintliga byggnader tillgängliggörs enligt nivå 3 i den meningen att alla lokaler blir tillgängliga i form av tillgång till hiss och rwc. Eventuella erforderliga tillgänglighetsanpassningar för elever görs om sådant behov finns.

Skolgården kommer att ses över och pedagogiska uterum skapas.

Totalt föreslås över 2 400 m² lokalyta avvecklas och i storleksordningen 4 250 m² bedöms tillkomma. Yttillskottet blir således omkring 1 850 m².

Om- och tillbyggnaden torde komma att ske etappvis och delar av skolan kommer att behöva evakueras. En evakueringsutredning har redan påbörjats och preliminärt bedöms att evakueringen i stort sett kan klaras inom nuvarande lokalbestånd om två paviljonger och andra annex kan bibehållas under ombyggnadstiden. Ett problem kan bli anslutningen av tillkommande och befintlig skolbyggnad. Närmare detaljer och kostnader kommer att redovisas i genomförandeförslaget.

Kostnader och tidsplan

Kostnaderna för den föreslagna om- och tillbyggnaden kan grovt bedömas till att hamna kring 175 mnkr, vilket skulle ge en hyreshöjning om drygt 14,5 mnkr. Om- och tillbyggnaden kom-mer sannolikt att ta två år och kan påbörjas tidigast till höstterminen 2014 och därmed vara klar tidigast till höstterminen 2016.

Rivnings- respektive evakueringskostnader tillkommer.

Riskbedömning

Numera finns alltid risken att en friskola etableras i närområdet och drar till sig elever så att man inte får det förväntade elevantalet när man utökar en skolas kapacitet.

Den utökade organisationen vid Nälstaskolan innebär att elever från områden som tidigare knutits till Vällingbyskolan i framtiden kommer att hamna i Nälstaskolan. Det kan därför finnas föräldrar som av olika anledningar istället väljer en annan skola.

Övrigt

Arbetsmiljöverket behandlar för nuvarande ett ärende som rör en av paviljongerna och som kan leda till behov av provisoriska åtgärder eller utflyttning innan den föreslagna skolbyggnaden påbörjas.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 29 juni 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Underremiss

Skolfastigheter i Stockholm AB:s (SISAB) remissvar har i huvudsak följande lydelse.

Hyreskontraktet för Nälstaskolan omfattar 4 078 kvm. Hyreskontraktet kompletteras med två paviljonguppställningar, 591 respektive 424 kvm. Paviljongerna har uppställts utifrån utbildningsnämndens beställning för att täcka behoven av ytterligare elevplatser.

Därutöver förhyr utbildningsnämnden en paviljong på skolgården från annan part än SISAB.

SISAB har ett underhållsansvar, vilket innebär att SISAB underhåller Nälstaskolan enligt underhållsplan och budgetföresättningar. Utbildningsnämnden har kostnads- och beställaransvar vad gäller modernisering och verksamhetsanpassning samt kapacitetshöjande åtgärder. I enlighet med skolramavtalet skall parterna samråda och samordna respektive insatser i syfte att optimera koncernnyttan.

Initiativ har under åren tagits för att ersätta paviljongerna, men inga resultat eller beställningar har redovisats. SISAB har avvaktat och ser fram emot utbildningsnämndens önskemål om lokalanpassningar. När denna förändring blir aktuell och beställning på utförande erhålls, kan bolaget planera erforderliga underhållsinsatser samordnade med utbildningsnämndens önskemål.

(bilaga)

Koncernledningens synpunkter

Enligt nu gällande ramavtal mellan utbildningsnämnden och SISAB, krävs en beställning från utbildningsnämnden för att SISAB ska kunna göra den typ av åtgärder som motionären föreslår. Under 2011 har stadsledningskontoret tillsammans med koncernledningen, utbildningsnämnden och SISAB utarbetat ett förslag till reviderat ramavtal som just nu remitterats till berörda och förväntas träda i kraft 1 januari 2013. I detta förslag övertar SISAB en större del av underhållsansvaret, vilket kan möjliggöra att SISAB kan genomföra vissa underhållsåtgärder i Nälstaskolan som idag kräver beställning från utbildningsnämnden.

Beslut om eventuell nyproduktion, kräver en beställning av utbildningsnämnden. Rådigheten över detta beslut måste därför hänskjutas till utbildningsnämnden. Först därefter kan SISAB påbörja planering och projektering för en ny skola och bereda de

beslut som SISAB:s styrelse ska ta.

Sammantaget anser koncernledningen att upprustning och nyproduktion i och vid Nälstaskolan är ett beslut som måste hänskjutas till berörda beslutsföra, främst utbildningsnämnden och kommunstyrelsens ekonomiutskott. Om projektet omfattar en investering över 300 mkr ska beslut tas av kommunfullmäktige. SISAB har förutsättningarna att genomföra eventuella åtgärder, om och när det föreligger en beställning.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Jan Valeskog m fl (S) enligt följande.

Jan Valeskog m fl (S) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag:

- Att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag
- Att omarbota förslaget till barn i behov av särskilt stöd, verksamhetsstödet samt socioekonomiskt stöd enligt nedan
- Att därutöver anföra följande

Andelen obehöriga till gymnasieskolan är rekordhöga 14 %. Ungdomarna flyr yrkeslinjerna på gymnasiet och Stockholm tillhör den sämsta regionen i landet vad gäller andel gymnasieutbildade ungdomar. Problemen är många: Låg lärartäthet. Betygsinflation. Många obehöriga lärare och få sökanden till lärarutbildningarna. Hårresande skillnader mellan skolorna som ökar varje år. Tuff psykosocial miljö för många elever. Dålig insyn i många enskilt drivna skolor.

Vi socialdemokrater lägger i Stockholm drygt en kvarts miljard mer på skolan. I riksdagen lägger vi ytterligare drygt 3 miljarder. Vi vill minska klasstorlekarna upp till trean, tre barn färre i varje klass förbättrar undervisningskvaliteten väsentligt.

Förslag finns nu i verksamhetsplan om att grundskolor med låg andel elever med gymnasiebehörighet ska "identifieras och att verksamheten ska utvecklas utifrån en fördjupad analys och förbättringsplan". Det är bra att denna ambition nu äntligen finns i verksamhetsplanen. Hur detta skall gå till mer konkret är dock inte särskilt väl beskrivet i planen.

På motsvarande sätt finns en vällovlig ambition att öka andelen som slutför gymnasieskolans högskoleförberedande – och yrkesprogram. Även här saknas konkreta förslag och åtgärder.

En verksamhetsplan för utbildningsförvaltningen med en socialdemokratisk budget skulle underlätta satsningar på flera områden, bland annat skulle både det socioekonomiska anslaget liksom verksamhetsstödet bättre kunna klara berörda skolor och de elever som behöver detta stöd. Vi anser att planens förslag till förändring måste omarbetas och stärkas, både avseende det socioekonomiska stödets utformning och bidrag till barn med behov av särskilt stöd.

På skolnivå skulle vi också önska en tydligare chefsroll för rektorerna där dessa också får ett större ansvar för karriär- och löneutvecklingen för lärare. Vi anser att dagens inriktning från kommunledningen i dessa frågor är mycket olyckliga.

Ett stort problem som måste uppmärksammas mer är den förestående bristen på utbildade lärare på olika nivåer. Inte minst förskolelärareutbildningen måste utökas. Här finns också många sökanden som idag inte tas tillvara.

I likhet med tidigare förslag anser vi att Jämför Service måste utvecklas mer. Att den skall vara värdenutral innebär inte att jämförelser inte skall kunna ske av områden som rör kvalitet, fysiska frågor om lokaler, mm samt grundläggande ekonomiska redovisningar.

Vi gläds åt att förvaltningen stöder vår skrivelse om att framöver medverka till att göra fler av skolornas idrottssalar tillgängliga när salarna inte används av skolan. Den del av skrivelsen som särskilt berör barnen i Tensta/Hjulsta är dock inte besvarad.

Vi gläds också åt att motionen från socialdemokrater om upprustning av Nälstaskolan i Vällingby har blivit väl bemött och skolan nu är aktuell för upprustning enligt förslaget.

Reservation anfördes av Per Olsson m fl (MP) enligt följande.

Per Olsson m fl (MP) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag:

- Att inte låta det socioekonomiska anslaget till verksamheterna minska för att täcka upp för ökade lokalkostnader, kostnader för skolskjuts etc
- Att Utbildningsförvaltningen får i uppdrag att återkomma till nämnden med förslag på aktiviteter under nämndmål 2.2.3. Samtliga elever i stadens kommunala skolor ska ha ett reellt inflytande över, ansvar för och förståelse för sitt eget lärande
- Att aktivt arbeta för att minska elevgrupperna på fritidshemmen, samt inkludera fritidshemspersonalen i arbetet med kompetens och karriärutveckling
- Att Att tydliggöra pris och lönekomensation i skolpengen
- Att Aktivt arbeta för att fler elever ska få del av modersmålsstöd, samt
- Att därutöver anför följande

Det behövs bättre förutsättningar för stadens skolor och förskolor att anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar, behov, intressen och erfarenheter. Vi vill se en skola som präglas av förtroendefulla relationer, som knyter an till elevernas verklighet, och som kontinuerligt ger återkoppling på de arbetsinsatser och den utveckling som sker. En skola som det är spännande att gå till varje dag, där det ofta händer något som är stimulerande och kul och där både personal och elever känner sig delaktiga.

Vi vänder oss mot den trend som framkommer i förslaget till verksamhetsplan att ökade lokalkostnader, kostnader för skolskjuts etc finansieras med minskat socioekonomiskt anslag till verksamheterna. Det är en felaktig prioritering i en stad

där skillnaderna ökar och skolan får allt svårare att kompensera för elevernas olika socioekonomiska bakgrund.

Miljöpartiet föreslår initiativ som på ett tydligt sätt förbättrar lärandeförutsättningarna för fler elever. Vi vill se en särskild satsning på fler specialpedagoger i grundskolans lägre årskurser. Arbetet med särskilt stöd måste utvecklas. Vi har i vår budget i kommunfullmäktige anslagit särskilda medel till detta, precis som till en särskild genus- och jämställdhetsatsning.

En förändring av modellen för verksamhetsstöd kan vara befogad sett till de senaste årens ökade kostnader. Det är viktigt att de särskilda undervisningsgrupperna och resursskolorna finns och får goda förutsättningar att bedriva verksamhet av högsta kvalitet. Nämnden måste vara tydlig med att ett förändrat verksamhetsstöd inte ska resultera i minskade möjligheter att möta alla elevers behov.

Språket får inte vara en anledning till att halka efter i skolan. Av den anledningen vill vi se bättre förutsättningar för modersmålsundervisningen och den tvåspråkiga undervisningen i stadens verksamheter. I dag är språket en alldeles för stor anledning till att elever halkar efter i skolan. Andra modersmål än svenska måste ses som en tillgång i skolan och som en resurs för den enskilde elevens lärande. Det gäller självklart också elever som talar andra språk än de nationella minoritetsspråken. Nästan 40 procent av eleverna i Stockholms kommun har ett annat modersmål än svenska. Minst 10 000 elever som är berättigade till modersmålsundervisning deltar inte i sådan. När vi vet att det ger effekt på studieresultaten bör staden arbeta för att få in fler elever i sådan undervisning. Enligt skolinspektionen är arbetet med modersmålsundervisning i allmänhet och de nationella minoriteternas språkutveckling i synnerhet, ingen särskild prioriterad fråga i Stockholms stad. Det behöver förändras.

Skolan ska främja elevernas medborgerliga kompetens genom att arbeta för att eleverna ska dela grundläggande demokratiska värderingar och utveckla de förmågor som krävs för att leva och verka i ett demokratiskt samhälle. Avgörande är att en del av skolarbetet faktiskt sker i demokratiska former, så att eleverna tränas i ett demokratiskt arbetssätt, där uppmärksamhet fästs på alla individers demokratiska rättigheter såväl som skyldigheter i form inflytande, delaktighet och ansvarstagande. I detta ligger också en ökad förståelse för det egna lärandet. Förvaltningens målbild under nämndmål 2.2.3 *Samtliga elever i stadens kommunala skolor ska ha ett reellt inflytande över, ansvar för och förståelse för sitt eget lärande* är i det hänseendet bra, men målet saknar aktiviteter, vilket tyder på att det inte prioriteras tillräckligt.

Fritidshemmen är centrala för ökad måluppfyllelse i skolan. Elevgrupperna måste minska och anställda i fritidshemmen måste få samma tillgång till karriär- och kompetensutveckling som annan undervisande personal i skolan.

Miljöpartiet är fortsatt bekymrade över gymnasieskolornas ekonomi. Den schablonökning om tre procent som kommunfullmäktige beslutat om blir en procents höjning av pengarna. Kommande års pris- och löneökningar kommer att motsvara mer än ökningen av skolpengen, vilket ger ett minskat utrymme för satsningar. Avdraget för att flytta elkostnaderna från skolorna till central förvaltning bör rimligtvis slå olika på olika skolor, något som inte redovisas. Med ett minskat ekonomiskt utrymme för

skolorna blir det svårt att klara av nödvändiga löneökningar eller göra verklighet av strategin för ökad närvaro.

Miljöpartiet delar inte heller majoritetens idé om att desto fler indikatorer desto bättre styr vi stadens pedagogiska verksamheter. Vi ifrågasätter värdet av den mängd nyckeltal som samlas in på nämndens uppdrag. De övergripande utmaningarna som staden har kring likvärdighet, reellt elevinflytande och lärarnas förutsättningar saknar helt indikatorer. Ett omtag kring stadens utvärdering av skolorna behövs.

Reservation anfördes av Edith Ringmar (V) enligt följande.

Edith Ringmar (V) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag:

1. Nämnden beslutar delvis enligt förvaltningens förslag.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Som utgångspunkt för de förändringar vi vill se av verksamhetsplanen hänvisar vi i första hand till det som redan anförts i Vänsterpartiets budgetreservation. I detta förslag har vi valt att lyfta fram det som specifikt berör verksamhetsplanens målstruktur följt av en kort sammanfattning av centrala delar i Vänsterpartiets förslag till alternativ skolpolitik för Stockholm.

Mål för verksamheten

I förslaget till VP återupprepas att det är förvaltningens huvudsyfte att uppnå högre måloppfyllelse. Detta bryts sedan ned i en mängd mål, delmål och indikatorer i enlighet med den styrmodell Stockholms stad använder sig av. Modellen medför dock problem, varför den borde ifrågasättas. Det formulerade huvudsyftet att öka måloppfyllelsen är svårt att invända emot. Det kunde även formuleras som att ”allt ska bli lite bättre”. Den rika floran av mål och indikatorer som följer på huvudsyftet riskerar dock att genom sin mängd motverka tydliga prioriteringar och effektiv styrning. Dels för att få av verksamhetens anställda kan förväntas hålla alla mål i huvudet. Dels för att de inte uppställts enligt någon tydlig hierarki, vilket öppnar för målkonflikter. Den digra listan med målsättningar riskerar därför att bli en chimär av effektiv styrning, samtidigt som det viktigaste i verkligheten är de mål som medarbetarna faktiskt uppfattar, förmår hålla isär och arbetar efter i den dagliga verksamheten.

De flesta målen i är sådana som också kan sägas vara varje enskild skolas mål, fast sammanlagda till genomsnitt för hela verksamheten. Vi efterlyser tydligare skrivningar om det som specifikt rör målen för utbildningsförvaltningens verksamhet. Likväl som en rektor måste följa utvecklingen av sina skolelevers betyg, behövs ett instrument för att utbildningsnämnden skall kunna följa förvaltningens ansvar för att skolsystemet uppnår likvärdighet och rättvisa i betygssättningen. Genomgående är det lättare att följa resultatmålen för enskilda skolor än för utbildningsförvaltningen själv.

Vi vill peka ut några problem som särskilt allvarliga och två mål som särskilt viktiga att prioritera: De allvarligaste bristerna är att kunskapsresultaten i skolan generellt är för låga samt att det är stora skillnader mellan skolor, klasser och elever. Kort sagt pågår en kunskapssegregering. Att höja kunskapsresultaten och minska gapet mellan skolors och elevers resultat måste därför vara huvudmålet för verksamhetsplanen.

Sammanfattade synpunkter:

1. Aktörer för förändring

Störst betydelse för en förändring har lärarna och kvaliteten på deras undervisning. Skolans rektor är ytterst ansvarig för att alla elever på en skola får undervisning av hög och jämn kvalitet. Forskning har visat att sättet skolorna organiseras på har större betydelse än elevernas sociala bakgrund för skolresultaten och att framgångsrika skolor bygger på en kombination av kunskapsfokus och elevomsorg. Vår utgångspunkt är därför att skolans resultat i första hand förklaras av hur skolan fungerar, inte av olika omgivande faktorer. Det ställer stora krav på skolan, men kräver också att den får verka under rimliga villkor. Det kräver respekt för skolan som institution.

I vår budget genomför vi därför en skolsatsning som tillför områdena barn- och unga, förskolan och skolan 672,9 mnkr ytterligare. För verksamhet inom utbildningsnämndens områden ger detta bland många andra satsningar utrymme för en bättre löneutveckling för lärarna, möjlighet till minskade klasser och tillräckliga resurser för att barn med behov av särskilt stöd får de resurser som de behöver för att på ett jämlikt sätt kunna delta i undervisningen. Resurserna underlättar också för skolan att genomföra de förändringar som nu krävs. Men det viktigaste för skolan är inte denna extrasatsning, utan att de åtskilliga resurser som redan finns används på bästa sätt.

2. Individualiserad undervisning

Så länge undervisningen ger bra resultat bör ingen ifrågasätta en lärares val av metoder eller undervisningsstil. Om resultaten uteblir krävs dock alltid en professionell dialog om val av metoder. Idag har en trend av individualisering fått stort genomslag i skolan. Den har inneburit en överföring av ansvar från skola och lärare till eleverna själva. Läraren använder mindre tid till gemensam undervisning och eleverna pratar allt mindre inför varandra. Inte minst är detta vanligt inom matematikämnet och i undervisning för elever i behov av särskilt stöd. Det är också två områden där resultaten är särskilt nedslående. Detta måste förändras. Det krävs en diskussion i skolan om hur vi bättre kan tillvarata den resurs som lärarens gemensamma undervisning för hela klassen utgör.

3. Förskolan viktig för skolresultaten

De flesta av Stockholms förskolor erbjuder idag en trygg verksamhet och en bra omsorg som föräldrarna i stort är nöjda med. Mycket mer kan dock göras för att redan i förskolan stimulera barnens lärande och språkutveckling. Det skulle utjämna skillnader i barnens förutsättningar inför skolstarten och är därför strategiskt för att nå målen i resten av skolan. För att lyckas behövs fler utbildade förskollärare och en mer

pedagogiskt inriktad verksamhet. Vi genomför därför en resursförstärkning och vill prioritera höjd kvalitet i förskolan.

4. Valfrihet och marknadsanpassning måste ifrågasättas

Under lång tid har skolan marknadsanpassats enligt ett tankesätt som ser skolor som företag och elever och föräldrar som kunder. Vi vänder oss mot detta. Vi verkar för en förändring av kulturen i skolan i riktning mot mer öppenhet och samarbete om resultat och metoder. Skolans kultur behöver med andra ord bli mindre företagsekonomisk och mer akademisk. Vi vänder oss också mot en ensidig betoning av valfrihet i skolan. Tidiga val verkar segregera. En risk är också att valfriheten blir en frihet att välja bort kurser som känns mödosamma och på därigenom välja bort nödvändiga kunskaper. På så vis kan valfrihet i skolan faktiskt innebära minskad valfrihet efter skolan. Vi bör därför omdefiniera valfrihetsmålet till att istället handla om att ge alla elever så stor valfrihet som möjligt efter genomgången skola. Den största inskränkningen av valfrihet är alla elever som nu lämnar skolan utan godkända betyg. Vi föreslår utredningar av hur skolvalet kan förändras och vill att Stockholm som en stor skolkommun ska höja rösten och protestera mot segregera inslag i regeringens skolpolitik.

5. Jämställdhet

I jämställdhetsplanen tas många relevanta aspekter upp men dessvärre står inget om genuspedagoger och deras vikt för att förbättra arbetsmiljön för eleverna och barnen i skola och förskola. För att nå grundproblemen med att killar generellt har sämre betyg och tjejer generellt har en sämre psykiskt välmående behövs mer än stödresurser. Det behövs helt enkelt ett genustänk. Det är positivt att det inte verkar finnas några strukturella skillnader mellan manliga och kvinnliga anställdas löner bland personal som är kopplad till den kommunala skolan och förskolan. Däremot skulle det vara intressant att se hur utvecklingen ser ut i den fristående sektorn. Uppgifter som vi dessvärre inte har insyn i vilket är en brist i kommunens jämställdhetsarbete .

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

Bilaga 2

2012:16

2012:16

**Motion av Jan Valeskog och Kaj Nordquist (båda S) om
byggnation och upprustning av Nälstaskolan i Vällingby**
Dnr 322-564/2012

Nälstaskolan i Vällingby tillhör en av de många skolor som har både eftersatt underhåll och ett stort behov av nybyggnation. Skolan, som är mycket populär, har ett stort eftersatt underhåll, provisoriska baracker och en stor brist på utrymme.

Vattnet fryser på vintrarna, inomhustemperaturen varierar i flera lokaler mellan 15-35 grader, ventilationen undermålig och ur pedagogisk synpunkt är lokalerna inte ändamålsenliga. Idag sker till och med undervisning i skolans korridorer.

En nybyggnation är därför nödvändig och helt akut är bristerna i ett par av paviljongerna, som måste åtgärdas omedelbart. Arbetsmiljön för personalen är under all kritik.

Den senfärdighet som staden arbetar med både upprustning och nybyggnad av stadens skolor är uppseendeväckande. SISABs kunskap i frågorna tas inte tillräckligt tillvara istället är det stadsledningskontoret/kommunledningen som håller igen investeringsmedel för den nödvändiga och välbehövliga upprustningen av stadens skolor.

Ett betydande antal skolor måste rustas upp och även kunskapen om den kraftigt ökade efterfrågan av skollokaler finns väl redovisat i lokalutredningar i staden. Ökningen av antalet skolbarn är betydande även i Vällingby, åren framöver.

Mot denna bakgrund föreslår vi

att staden beslutar att rusta upp Nälstaskolan, i enlighet med ovanstående.

Stockholm den 2 april 2012

Jan Valeskog

Kaj Nordquist

